

HET DILEMMA VAN HIPPOCRATES

Roman

Gilbert Keyzer

Eerste druk

© 2024 Gilbert Keyzer

Alle personages in deze roman zijn het product van de fantasie van de schrijver. Iedere overeenkomst met bestaande dan wel overleden personen berust op toeval.

Mijn laatste patiënte van die dag ontving haar recept.

Ze kwam overeind en nam het aan, waarbij ze het niet kon laten om met haar vingers heel even de mijne aan te raken, zonder me aan te kijken.

Ik reageerde er niet op, hield de deur voor haar open en wenste haar beterschap en prettig weekend.

Het getik van haar stilettohakken galmde door de lege wachtruimte.

Het liep tegen vijven. Als ze zich haastte, zou ze nog bij de apotheker terecht kunnen. Alweer een tevreden cliënt, besloot ik, terwijl ik haar gegevens bijwerkte. Ik was ook haar cliënt, een week geleden nog en eveneens tevreden.

Op het telefoontoestel knipperde een rood lampje.

Ik nam op. 'Geen bezoeken meer vandaag. Niet aan de praktijk en niet aan huis. Verwijs door naar de dienstdoende.'

'Uw grootmoeder wil u spreken', meldde mijn assistente.

'Die mag je altijd meteen doorverbinden, dat weet je toch?'

Een groen lampje ging aan.

'Dag oma.'

'Kun je meteen komen?' vroeg Jolien Lebach.

'Ik kom er nu aan.'

Zo ging het al jaren. Jolien belde me vrijwel iedere dag, met de huistelefoon. Ik stapte in mijn auto. Ze woonde niet ver bij mijn praktijk vandaan. Ze wist wanneer mijn spreekuur teneinde liep.

Ik vond het nooit bezwaarlijk. Ik hield al sinds mijn jeugd van mijn grootmoeder. Het was nog steeds bepaald geen straf om tijd met haar door te brengen.

Zij en haar in negentienvijfenzestig overleden man Werner Meijer, tot negentien negenenvijftig burgemeester van het stadje Juttemansveld, waren watermeesters.

Als kind logeerde ik talrijke keren bij hen, in de Zwellekestoren. Ik fantaseerde in een raket te wonen, die water, voedsel, gereedschap en reizigers bracht naar buiten ons zonnestelsel gelegen planeten.

Ik was de kapitein, die de wenteltrap op en afstormde, imaginaire machineproblemen verhelpend en interne en externe vijanden bestrijdend met plastic superwapens. Jolien en Werner vormden mijn onwetende bemanning.

Ik wilde met duikersbril en zwemvliezen het reservoir in, hetgeen mij uiteraard werd verboden. In de rivier het Zwelleke, een zijtak die zich kilometers verderop weer met moederrivier de Maas verenigde, mocht ik ook niet zwemmen. De stroming was te sterk. Bovendien voeren er veel meer schepen dan tegenwoordig. Ik herinner me dieseldampen uitstotende rijnaken en motorjachten. Jolien nam me twee jaar lang, iedere week mee naar een zwembad bij Sittard, alwaar ik twee zwemdiploma's behaalde. Ik hield ervan, om in het water te zijn.

Om de watertoren heen groeiden riet en wilgen. Als ik er wilgentakken in de vochtige grond stak, schoten ze wortel. De daaropvolgende jaren groeiden ze uit tot wankele bomen. Er kwamen zoveel rupsen op de blaadjes af, dat het pad van de weg naar de toren s 'zomers glibberig werd van hun stront.

Ik speelde er met kinderen uit het stadje. Uit wilgentakken vervaardigden we hengels, bogen en pijlen. Ik herinner me niet, dat we ooit iets vingen of raakten, uitgezonderd die keer, dat ik een pijl aan de voeten van oma Jolie in de aarde wilde schieten, zoals intimiderende indianen uit de verhalen die ik las en haar in de voet schoot.

Ik groette mijn assistente, wenste ook haar een goed weekend, verliet de praktijk, stapte in mijn auto en nam de dalende weg naar de Zwellekestoren.

Binnenkort zou ik mijn grootmoeder kwijtraken.

Jolien was drieënnegentig. Nadat ik als huisarts mijn praktijk had opgestart, had zij me duidelijk gemaakt, dat ik nooit de dokter tegenover haar mocht uithangen. Dat bleek ook niet nodig. Tot haar zevenentachtigste tenniste zij en hield zij fietsvakanties met vriendinnen, die zonder uitzondering een stuk jonger waren. Ze had de meesten van hen inmiddels overleefd. Nooit had zij in die tijd medicijnen gebruikt en

haar huisarts bezocht. Een artrose en medicijn vrije hoogbejaarde. IJzeren Lien, werd zij door haar vriendinnen genoemd. Steeds deed me die bijnaam denken aan het gietijzer, waaruit het staketsel en het reservoir van de watertoren waren vervaardigd. Als jongen noemde ik haar in gedachten Jolie Jolien, vanwege haar vriendelijke, zij het enigszins bruuske karakter. 'Ik zal doodgaan door slijtage, Paul. Niet aan kanker of een andere ziekte. Ik zal wegwijnen als een veel te oud vogeltje, als ik er niks aan doe. En dat ben ik wel van plan', had ze me ruim drie jaar geleden toevertrouwd. Een week later kwam ze met de fiets ten val en brak op twee plaatsen haar heup. Een dergelijk trauma betekende vroeger vrijwel altijd postoperatieve complicaties, waaraan de patiënt meestal overleed: longontsteking, fatale dementie door narcose...

Jolien kreeg een kunstheup en revalideerde redelijk. Zij raakte niet dement, wel invalide en liet de eerste etage en het winkeltje op de begane grond in de watertoren aanpassen. Er kwamen verhoogde toiletputten in het winkeltje en op de eerste verdieping en een traplift, die zich langs de binnenwand van de toren vanaf de entree helemaal tot aan het dakterras slingerde. Oma nam betaalde hulp in de huishouding. Haar auto en haar fiets verkocht zij. Er kwam een rolstoel. Via haar huisarts zocht zij contact met een euthanasiearts.

Om de week nam ik haar sindsdien mee uit eten. Alle onderwerpen waren bespreekbaar, ook haar voornemen tot euthanasie, uitgezonderd haar gezondheidstoestand. Langzaam takelde Jolien af. Ze verliet de toren op den duur niet meer. Als ik haar bezocht, liet ze maaltijden komen. Ze zal me wel willen spreken over haar euthanasie, vermoedde ik onderweg. Ik zou er als toeschouwer bijzitten. Ik had nog nooit euthanasie uitgevoerd, terwijl ik er geen tegenstander van ben. Ik was het enige kleinkind waar zij nog contact mee onderhield. Zij was de moeder van mijn vader.

Mijn ouders overleden in negentienzevenennegentig tijdens een autoverkeersongeluk. Ik was negentien. Ik moest het huurhuis waar ik met mijn ouders woonde uit. Jolien nam me in huis. Ze bemoederde me op een manier, die me aan de logeerpartijen deed denken. We zwommen wekelijks. Ik hoefde niets te doen, behalve me in te schrijven bij de medische faculteit van de universiteit van Maastricht, college te lopen en te studeren. Vaak wandelden we naar het stadje om er uit eten te gaan. Ze sprak vrijwel nooit over de dood van haar zoon. Als ik het over hem had, kon ze meestal het geduld niet opbrengen om naar me te luisteren. Met ongeduld bedekte of verdreef ze haar verdriet.

Nadat ik negen jaar later als huisarts was afgestudeerd, moest ik de toren uit. Ik wist een praktijk over te nemen, dankzij bemiddeling en een ruim voorschot van Jolien.

‘Jij wordt mijn eerste patiënt, oma.’

‘Van mijn leven niet zeg! Waarom denk je dat ik je eruit zet? Ik heb niet eens een dokter nodig laat staan dat ik er met een onder een dak zou leven. Jouw handen aan mijn lichaam, ik moet er niet aan denken.’

Jolien en Werner hadden jarenlang als burgemeester, burgemeestersvrouw en watermeesters geheerst over Juttemansveld, gelegen vlak bij het Zwelleke, een zijriviertje van de Maas.

Aanvankelijk door een windmolen en daarna, vanaf het begin van de twintigste eeuw met een stoommachine, werd water uit het riviertje naar het reservoir gepompt.

In negentientwintig werd een dieselpomp geplaatst. Het reservoir kon twaalfhonderdveertig kubieke meter bevatten.

Alle woningen en utiliteitsgebouwen van het stadje, dat nooit meer dan bijna negentienduizend inwoners telde en waar tegenwoordig niet meer dan ongeveer vijfduizend Limburgers wonen, werden door mijn overgrootouders, en vanaf negentien drieënvijftig door mijn grootouders van water voorzien. Op iedere kraanaansluiting en stortbak zat een klein waterslot gemonteerd, om een gelijkmatige afgifte van het water te waarborgen. Bovendien leverde de toren irrigatiewater voor twee boerderijen, die inmiddels zijn afgebroken.

Werner bouwde een enorm biologisch filter op de tweede verdieping van de watertoren, ten behoeve van de drinkwaterafname. Hij bracht een groot deel van zijn dagen door met het uitspoelen en schoonspuiten van filtersponsen, waartoe hij zich genoodzaakt zag een deel van het gefilterde water te gebruiken, omdat de toren niet op de waterleiding zat aangesloten.

In negentig negenenvijftig werd het de watermeesters om volksgezondheidsredenen verboden nog langer drinkwater te leveren. Het bio filter werd afgekeurd.

Het stadje kreeg een nieuwe burgemeester.

De toren en de gebouwen van het stadje werden op de gemeentelijke waterleidingen aangesloten.

Werner probeerde tevergeefs om in het reservoir een forellenkwekerij te stichten. De vergunning werd hem geweigerd.

De dieselpomp, die naast de toren onder een afdakje zijn werk had gedaan, verroestte. In het opvangreservoir bleef een laag water staan, zodat op den duur een vage grondlucht in het interieur kwam te hangen, die me deed denken aan de slootgeur als ik waterlelies uit de modder trok, om de bloemen ervan aan mijn grootmoeder te schenken.

De concave gedaante van de watertoren doemde op. Het gebouw deed me telkens denken aan een kasteeltoren, vanwege de kantelen op de rand van de bovenbouw.

De toren was ruim dertig meter hoog en bekleed met een mantel van donkerrode baksteen. Onaantastbaar, ondanks de scheuren in de gevel, leek het bouwsel over het omringende landschap en het riviertje te waken. Er groeiden geen wilgen en riet meer omheen. Er was een korte kade met zitbankjes aangelegd. Ik heb er nooit iemand zien zitten.

Ik parkeerde aan de voet van de toren, vlak voor de deur van Joliens kruiden en specerijenwinkeltje, waarvan de ruiten ondoorzichtig waren geworden.

Ongetwijfeld hadden Jolien en verzorgster Geeske, met de zachte G me al zien aankomen.

‘Geeske is een heel integer meisje’, had Jolien me enkele maanden daarvoor wijsgemaakt.

‘Probeer je ons nou te koppelen?’

‘Je bent al zolang alleen.’

‘Jij toch ook.’

Geeske was een leptosome jonge vrouw, die ik van bloedarmoede verdacht. Ze zag bleek om haar ogen. Onaantrekkelijk vond ik haar niet. Ik was met mijn vijfenveertig jaren bijna tweemaal haar leeftijd. Dat achtte ik op zich geen bezwaar. Ze maakte een volwassen indruk.

‘Ze is stapel op je’, beweerde Jolien.

Wat wil iemand die verliefd op je denkt te zijn anders dan macht over je? Kinderen en materiele welvaart, daar komt het op neer. Ik heb nooit een relatie met een vrouw gewild. Nooit werd ik stapelgek of verliefd op iemand. Jaren voordat ik met mijn huisartsenpraktijk in Sittard startte, begon ik wekelijks bordelen in Maastricht te bezoeken.

Dat kreeg men in de gaten. Ik ontving anonieme brieven, waarvan ik aan het handschrift kon zien, dat ze van vrouwen afkomstig waren en waarin men zich zeer afkeurend over mijn erotische escapades uitliet.

Ik heb me er nooit iets van aangetrokken. Waarom zou een arts een heilige moeten zijn? Ik achtte mezelf heiliger dan menig pastoor, die niet met zijn Roomse tengels van de koorknaapjes af kon blijven. Ik gebruikte telkens een condoom en behandelde de prostituees altijd respectvol. Bij de geringste twijfel over de leeftijd eiste ik identificatie. Ik controleerde ze op prikgaatjes in onderarmen en elleboogplooien. Als de meisjes te jong bleken en drugs spoten, wees ik ze af en sprak ik de madammen erop aan. Ze wisten dat ik de GGD kon inschakelen, zodat ze gereede kans liepen hun bordeel te moeten sluiten. Ooit ontving ik een dame van lichte zeden op mijn spreekuur, die aan open tuberculose bleek te lijden. Ik bracht de GGD op de hoogte, waarna die tent op last van de burgemeester inderdaad dicht ging. Prompt kreeg ik de madam en haar brede vriendje achter me aan, zodat ik naar een hotel vluchtte. Gelukkig kregen ze al snel ook de tering. Op den duur behoorden heel wat dames van plezier tot mijn vaste patiënten. Ze bezochten me minstens ieder kwartaal, waarbij ik ze op geslachtsziektes controleerde.

Ik werd populair bij ze. Als ze het geringste onheil aan hun borsten dachten te voelen, zaten ze bij me op de rand van de onderzoekstafel en moest ik tasten en zachtjes kneden.

‘Die jongens zijn toch m’n etalage’, zei ooit een van hen.

‘Zijn m’n billekes nog strak genoeg, dokter? En niet te plat?’

‘Laat me eens zien...Ja hoor, die zien er nog stevig uit. Gebruik nou alsjeblieft nergens botox, daar krijg je altijd spijt van... Nee, ik verwijs je dus niet naar de plastisch chirurg. Doe het jezelf niet aan.’

‘Ik heb een plekje in mijn mond, het zal de sief toch niet wezen?’

‘Zo te zien vitaminegebrek. Eet veel fruit en groenten.’

Mijn plezierbezoekjes vormden aanleiding tot de zeldzame woordenwisselingen, die ik ooit met mijn grootmoeder heb gehad. Ze schold me uit voor ploert. Ik gaf haar gelijk.

Dat Geeske me meer dan aardig vond, had ik uiteraard gemerkt.

‘Ik ga me binnenkort verloven, jongedame’, had ik haar enkele weken geleden voorgelogen, omdat ze haar bedachtzame ogen niet van me af kon houden. Ik genoot van haar droefenis, van haar ontzetting.

‘Je bent een rare jongen’, vond Jolien. ‘Waarom ga je toch naar die ordinaire meiden, als je een fatsoenlijk meisje als Geeske kunt krijgen?’

‘Je hebt haar ongetwijfeld verteld over mijn wekelijkse bezoeken.’

‘Nee, dat heb ik niet. Ik ben je grootmoeder, geen roddeltante.’

Als Jolien eenmaal is overleden, zal Geeske vanzelf uit beeld raken, hield ik mezelf voor.

Geeske trok de voordeur open. Ze droeg een donkerblauw uniform en een lichtblauw kapsel en keek me verdrietig aan.

‘Dag jongedame.’

Ik kreeg een knikje zonder oogcontact, hetgeen me ergerde, waarna ze me voorging op de wenteltrap, naar de eerste verdieping.

De ruimte, die om de schacht heenliep, was onderverdeeld in twee slaapkamers, een keuken, een badkamertje en een woonkamer, waar meestal schemering heerste, vanwege de smalle ramen.

De bakstenen muren leken kunstlicht te absorberen, evenals de klassieke muziek, waar Jolien en ik zo graag naar luisterden.

Jolien rustte op een fauteuil en een poef in de woonkamer, waarop haar broodmagere onderbenen en voeten rustten.

Ik schrok van haar uitgeteerde gestalte, terwijl ik haar ruim een week geleden nog had bezocht. Meer dan een half pond vet kon dit tot op de draad versleten lichaampje niet bevatten. Ze was bijna kaal en droeg daarom een mutsje.

‘Dag oma.’

Ik liep over de versleten houtvloer, boog me voorover en zoende een koude, ingevallen wang.

Ze hief haar handen voor het eerst niet om me te omhelzen.

‘Paul’, klonk het zachtjes.

Ik ging tegenover haar zitten.

‘Wil doe een tas koffie?’ vroeg Geeske, terwijl ze me aankeek.

‘Paul die heeft vast wel zin in iets sterkers.’

Ik kreeg een glaasje cognac voorgezet en keek naar de flets geworden ogen van Jolien.

De energie was eruit verdwenen.

‘Neem jij ook wat, Geeske.’

‘Ik hoef niks.’

‘Ga dan even zitten alsjeblieft.’

Laat zonlicht kwam in vurige bundels de woonkamer binnen. Het kapsel van Geeske deed me aan een gasvlam denken.

Jolien leek er geen last van te hebben. Ze hield van de zon, had altijd, ook ’s winters een olijfkleurige huid. ‘Mijn zigeunerinnetje’, noemde Werner haar. In negentiendrieënveertig was ze door de Duitsers opgepakt, omdat die dachten dat ze zigeunerin of Joods was. Af en toe had ze er nachtmerries over.

Ik lijk meer op haar dan op mijn moeder. Mijn haar is donker zoals het hare lang geleden, zij het met wat grijze strepen. Ik zie hooguit ’s winters wat bleker. Ook vandaag de dag wordt ik nogal eens voor een Fransman of zelfs een Spanjaard gehouden.

Ik sloeg de borrel achterover en bewoog het glas in mijn hand.

‘Volgende week dinsdag krijg ik euthanasie. Om tien uur ’s morgens.’

Ik keek haar enkele seconden aan, tijdens fel opkomend verdriet.

‘Wil je, wil je dat ik aanwezig ben?’

Ik hoestte, om mijn smart te verbergen.

‘Ja natuurlijk. Wat een vraag.’

‘Je bent klaar met je leven.’

‘Ik ben een oud vogeltje, dat heel af en toe de vleugeltjes nog een beetje beweegt en dat niet meer kan vliegen. Niet meer wil vliegen.’

‘Een wijze beslissing.’

‘Fijn dat je er zo over denkt. Op mijn verzoek is de notaris bij mijn overlijden aanwezig. Als de huisarts en de wijkverpleegster weg zijn, zal hij mijn testament voorlezen. Ik wil dat Geeske erbij is. Daarna wordt mijn lichaam weggehaald.’

‘Waar...’ begon ik.

‘Nergens. Ik heb mijn karkas aan de wetenschap geschonken. Het wordt aan het eind van de ochtend opgehaald.’

Geeske snoof.

Straks moet ik haar troosten, vreesde ik. Of wil zij mij troosten. Gebruikt ze haar verdriet om me binnen te halen.

Ik nam me voor om haar over mijn bordeelbezoekjes te vertellen. Een dokter, die prostituees behandelt en als patiënten heeft, dat zou haar voorgoed doen afknappen. Als ze het al niet van Jolien te weten was gekomen.

‘Is er verder niemand?’ vroeg ik.

‘Ik heb een nicht in Roermond. Die is te dement. Mijn vriendinnen zijn allemaal dood. Jullie zijn mijn erfgenamen.’

Het zei me niets. Wat zouden we dan erven?

Jolien sloot haar ogen.

‘Dat is dus het leven. Mijn leven. Een man gekregen en hem verloren. Een zoon gekregen en hem verloren. Het is nou echt wel genoeg geweest.’

Ze ademde zo langzaam, zo oppervlakkig, dat ik haar borstkasje niet meer op en neer zag gaan en even dacht dat ze overleden was.

Het stak me, dat ze mij in die samenvatting van haar leven buiten beschouwing had gelaten. Te hard zette ik het glas op de salontafel.

Jolien opende langzaam haar ogen.

‘Zal ik je met rust laten, oma?’

‘Doe dat, mijn jongen.’

‘Wil je dat ik voor die tijd nog bij je langskom?’

Heel langzaam bewoog mijn grootmoeder haar hoofd van links naar rechts.

Ik drukte een voorzichtige kus op haar voorhoofd.

Inmiddels was Geeske in tranen. Ze drukte haar handen tegen haar wangen.

Ik maakte dat ik wegkwam, zonder groet. Mijn verdriet wilde ik niet door het hare tevoorschijn laten komen, wilde ik niet met haar te delen.

Onderweg naar huis drong het ineens tot me door, dat de Zwellekestoren zou erven. Dat ze die aan Geeske zou nalaten, geloofde ik geen moment.

Ik had me dikwijls afgevraagd, wat ik er mee aan moest. Zou het bouwsel, dat zich in verwaarloosde staat bevond, wellicht onder monumentenzorg vallen? Jolien wist het niet meer.

Ik wist van watertorens, waarin succesvolle horecagelegenheden werden gevestigd. Of zou ik mijn huisartsenpraktijk er kunnen voeren?

Ach, mijn praktijk. Mijn patiënten waren over het algemeen tevreden over me. Ik koos bewust voor een zelfstandige praktijk, om niet aan een contractueel aantal minuten per afspraak gebonden te zijn. Ik nam de tijd voor ze. Dat werd uiteraard op prijs gesteld. Bovendien legde ik aanmerkelijk meer huisbezoeken af dan mijn collegae.

Toch zagen heel wat brave burgers, ambtenaren, apothekers en leden van de gemeenteraad me vooral als notoire hoerenloper. Veel van hen zag ik als klant bij de bordelen van Maastricht naar binnen komen. Er was een directeur van de lagere school bij, die met galmende stem hel en verdoemenis preekte op zondagochtend in een dorpskerkje en die zich in een bordeel met een zweep liet afranselen en over zich heen liet plassen.

Ik kreeg een zekere wethouder Willemse op mijn dak, die vond dat mijn bezoeken niet in overeenstemming waren met mijn beroepseer.

Ze had de burgemeester, een kleurloos stuk onbenul, aan haar zijde. Ze bezochten me in mijn woning. Een gezelligheidsbezoek werd het niet.

Ik werd aangekeken alsof ik een misdadiger was. De wethouder begon een preek over de eed van Hippocrates. Ze klonk dramatisch, met een klagende alt, als een slecht gestemde cello. Ik bleef beleefd, nam alles voor kennisgeving aan, deed geen enkele toezegging, verdomde het om me te verontschuldigen.

‘Ik heb open tbc aangetroffen in het Roze paradijs. Als ik niet onmiddellijk had ingegrepen, was er een epidemie uitgebroken. Op mijn initiatief is die locatie gesloten. Daar heeft u toch als burgemeester opdracht toe gegeven?’

De burgemeester knikte met tegenzin.

‘U doet daar heus wel meer dan alleen controleren’, sprak de wethouder.

‘Waarop baseert u die aanname?’

‘Daar gaat het niet om’, viel de burgemeester in. Het was zijn eerste bijdrage aan het gesprek. ‘Als huisarts heeft u een voorbeeldfunctie in onze stad.’

Uiteraard had hij gelijk.

Ik plaatselijke krantjes verschenen steeds vaker roddelberichten over mij. Een paar weken geleden werd ik zelfs gefotografeerd, terwijl ik een bordeel verliet.

Mijn foto verscheen op zowel de website als in de papieren uitgave van een weekmagazine. Dokter Lebach op patiënten visite, zo luidde het onderschrift. Ik stuurde een verweerbrief, waarin ik beweerde inderdaad op ziekenbezoek te zijn geweest. De brief werd nooit geplaatst.

Ik begon patiënten kwijt te raken.

De dames van plezier bleven me in mijn praktijk bezoeken. Enkelen van hen lanceerden zelfs een tegenoffensiefje, door interviews over me te laten afnemen en publiceren. Hoe aardig en attent ik was. Hoe ik ervoor zorgde, dat er geen kinderen in de prostitutie terechtkwamen.

Dit provoceerde de publicatie van een spotprent, waarop ik als in doktersjas gestoken voyeur op straat met een telescopisch vergrootglas onder de rokjes gluurde.

Ik hield er rekening mee, dat ze de ruiten van mijn dokterswoning met witte kalkletters zouden besmeuren. Hoereerder! God zal je straffen! Je zal branden in de hel!

Met die stress kon ik leven. Zwaarder wogen voor mij de gevolgen van de zorgverzekeringswet uit tweeduizend zes, die ons huisartsen zo verbijsterend veel papierwerk opleverde, dat we er in dreigden te verzuipen. Daarnaast kreeg ik steeds meer ambulante psychiatrische patiënten op mijn spreekuur, vanwege de botte bezuinigingen op de geestelijke gezondheidszorg. Ik ben niet opgeleid om met hen om te gaan. In een geval zag ik me zelfs genoodzaakt om, met mijn assistente en twee patiënten mijn praktijk te ontvluchten, bedreigd door een psychotische, met een mes gewapende man, die in de buurt waar hij woonde al geruime tijd voor ernstige overlast zorgde en terreur zaaide. Met dank aan de betreffende ministers en staatssecretarissen.

Wat mij nog het meeste energie kostte, waren de Wikipediapatiënten, die me lastigvielen met door hen ingebeelde kwalen en ziektes. Vaak ondersteunden ze hun klachten met geprinte artikelen. Het kleinste huiddefect was volgens hen beslist kanker. Een verlamd gevoel in de vingers betekende zonder twijfel een hersenbloeding. Bloed bij de ontlasting? Absoluut darmkanker. Nee, dokter, het kunnen gewoon geen aambeien zijn. Ik wil een second opinion.

Ik had nog geen geld genoeg verdiend om mijn praktijk op te geven. Kort geleden had ik een bod ontvangen. Wat kon ik beginnen, na de verkoop? Een bordeel stichten?

Ik had als kind van Jolien geleerd om van water te houden.

Wellicht zou ik de toren als museum kunnen inrichten en het bassin in een zwembad of een duikschool laten veranderen, tenzij die combinatie niet haalbaar was.

Het kwam geen moment in me op om de watertoren te verkopen. Voor mij was de toren een symbool van mijn gelukkige jeugd, een familiebezit.

Ik vroeg me af aan wie ik de Zwellekestoren zou nalaten. Aan Geeske?

Nerveus kwam ik de woonkamer binnen, vlak achter Geeske. Ik aanschouwde het valse gezicht van mijn grootmoeder en vreesde een ondeelbaar ogenblik, dat zij reeds was overleden. De herinneringen aan de dode, geschonden gezichten van mijn ouders, vlak na hun auto-ongeluk, kwamen me voor ogen.

Ik wankelde en zag sterretjes. Geeske pakte me bij een bovenarm.

‘Gaat het wel?’

‘Jawel...’ Ik zuchtte enkele keren diep.

Mijn grootmoeder lag met halfopen ogen in bed in de woonkamer, omringd door de euthanasiearts, die ik als collega kende, de huisarts, de wijkverpleegster en een man, die zich als notaris voorstelde.

In Joliens linkerarm was een infuus ingebracht. Ik boog me over haar heen en drukte mijn droge lippen tegen een kille wang.

Haar rechterhand raakte vluchtig mijn gezicht.

‘Goeie reis, oma’, bracht ik schor uit.

Ik gaf de aanwezigen, Geeske uitgezonderd een hand en ging tussen hen in zitten.

Achter ons stond Geeske. Ze hield de leuning van mijn stoel vast.

Als ik straks ga huilen, ben ik haar prooi, vreesde ik.

‘Iedereen die u heeft uitgenodigd, is aanwezig. Zullen we beginnen, mevrouw Lebach?’

‘Alsjeblieft...’

‘We hebben er vaak over gesproken. Weet u het heel zeker, mevrouw Lebach?’ vroeg de huisarts.

Jolien sloot haar ogen. ‘O zo zeker, dokter.’

‘Dan ga ik zo meteen een vloeistof in uw arm spuiten, waardoor u in slaap valt. Als u diep in slaap bent...’ zei de huisarts.

‘Dan komt de rest. Ik weet het. Schiet alsjeblieft op.’

Jolien opende haar ogen niet meer. Een paar minuten na de tweede injectie zakte haar gezicht naar links. De euthanasiearts zette zijn stethoscoop op haar borstje.

En dat was het dan. Ik beet op mijn tanden om een huilbui te onderdrukken.

We condoleerden elkaar. Geeske schonk koffie. Ze leek bijzonder kalm. Haar ogen bleven droog. Ze zocht geen oogcontact met me.

De artsen, de verpleegster en de notaris hielden een gefluisterde bespreking, alsof ze de overledene niet al te zeer wilden storen.

‘Het is zo’n flinke vrouw geweest’, vond de verpleegster.

‘Een lang en gezond leven’, meende de huisarts.

De artsen namen afscheid.

De wijkverpleegster verwijderde het infuus, verzorgde het lichaam en trok het laken over het gezicht, waarna ook zij afscheid nam.

Geeske, de notaris en ik trokken ons in de keuken terug.

‘Bent u er al aan toe dat ik het testament van mevrouw voorlees?’

Ik keek Geeske aan. Zij knikte, waarbij ze haar ogen gesloten hield.

We gingen aan een tafeltje zitten. Een smal raam gaf uitzicht op het Zwelleke.

Ik kreeg zin om er te zwemmen, me door de stroom mee te laten voeren.

De notaris begon voor te lezen. Woorden ratelden geroutineerd en oppervlakkig zijn mond uit. Geeskes hand zocht de mijne. Ik nam haar vingertoppen.

Ik erfde watertoren, inclusief inboedel en kavel. Ook de banksaldi werden mijn eigendom, evenals voorraad en inventaris van haar kruidenwinkeltje op de begane grond van de watermolen gelegen.

De notaris vroeg mijn speciale aandacht voor notities, die zij op papier aan hem had toevertrouwd. Ik ontving een map.

Geeske mocht een bedrag besteden aan een door haar uit te kiezen studie.

Voor we het wisten, was ook de notaris verdwenen.

Ik keek Geeske aan. ‘Hoe laat zou ze opgehaald worden?’

Ze keek op een wandklok.

‘Ze kunnen er ieder moment zijn.’

Wat moest ik met haar aan? Bedanken voor alle goede zorgen? Ik was benieuwd welke studie zij zou kiezen.

Het regende. Een grijze waas hing over de rivier.

‘Het was een shaat van een vrouw.’